

День 1

КОФЕ ТОЖЕ ЧИМСЬ ПРИРОДА

Я збираюся розповідати про себе і практично більше ні про кого. Ця історія — не гостросюжетний роман, а просто оповідь про пару-десять днів, проведених мною, — кілька звичайних днів. Вам трапиться багато занудства, тупих приколів, нікому не цікавих шматків (чи огризків?) моїх думок. Тому не шукайте в моїй розповіді детальних описів весняного Києва — просто вийдіть на вулицю й подивіться самі. Зовсім зайве вам знати щось про мого коханого — досить того, що я його люблю і він — моє сонечко. Не потрібно вам занадто багато знати і про Небелюка, Друма, Рому та Семена — рано чи пізно ви з ними самі познайомитеся і побачите, що слова тут безсилі. Також ви не дізнаєтеся, чи переспала я з Кірілом, — я сама цього точно не знаю. А ось що варто запам'ятати:

мене звать Марина Погрібна, я розумна і красива, як ворона в анекдоті, і шибздонута, як та ж ворона в тому ж таки анекдоті. До того ж єдина людина, яка може вам про мене розповісти щось не просто цікаве, а правдиве, — це я сама. Щоправда, не знаю, для чого вам все це.

Сьогодні вночі мені наснилася підземна ріка мертвих. Я бачила там багатьох знайомих. Мене пригощали тими самими грибами з червоними капелюхами. Якщо на тому світі дійсно харчуються самими грибами, я хочу пожити подовше.

Тому я йду на кухню і їм дві вітамінки, у яких безліч вітамінів і повно надзвичайно корисних мінералів. Мені казали, що ці мінерали виводять з організму шкідливі речовини, якщо людина багато п'є, палить і нервується. Ну, палю я небагато, якщо говорити про тютюн, але все одно: вітаміни, люди, — це просто супер. Вітаміни вбивають прищі. Знаєте, що таке прищі? Я знаю. Це капець. Зараз по Києву ходить один самозваний філософ, який стверджує, що прищі є найбільшою філософською проблемою людства. І побий мене грім, якщо це не так. Почнеш дружити з хлопчиком — ти йому подобаєшся, у вас усе нормально, але ж... а ну як він помітить, що у тебе прищі? (Хоча цвітіння на пиці різнобарвних плям видно за версту). Це вже зараз я знаю, що нікому немає діла до чужих прищів, а тим більше в підлітковому віці, коли

від одного вигляду іншого підлітка протилежної статі котиться слина і тьмяніє в очах. А ще два роки тому...

Отож з того часу, як я почала приймати вітаміни, мій зовнішній вигляд набагато покращився. І спати я стала менше, і менше запізнююся на роботу. Але коли менше спиш, то і снів сниться менше. А мої сни... О, дехто за все життя стільки пригод не переживе, як я іноді за одну ніч. Вам траплялося за горою порожніх ящиків спостерігати епохальну битву Бога з дияволом, яка буває лише раз на десять тисяч років? Для мене це не проблема. Якщо ж мені декілька днів не сняться короткі сни і хоча б півтора тижні — довгий, великий і барвистий сон, все навколо починає потроху бліднути.

Варю собі величезну чашку кави, аж на чотири порції. Дуже зручно мати в хаті яйця, масло, сир і каву. З цього можна швидко зварганити сніданок, причому ситний. На перший погляд, одноманітне меню, проте треба враховувати, що у мене в кухні стоять тридцять різноманітних приправ, шість із яких — різного виду перці, тому я можу протягом місяця щодня посипати смажене яйце іншою приправою, і воно вже буде не таким, як учора. Якщо до того ж є шинка — вийде справжній *English breakfast of bacon & eggs*¹. Пообідати можна

¹ Англійський сніданок з бекону і яєць (англ.).

на роботі, а вже повечеряти знайдеться чим. Можна також на роботі, можна в місті з кимось, можна й дома зготувати щось смачне і почитати книжку за столом, смачно плямкаючи і бризкаючи на сторінки їжею. Тільки треба, щоб ніхто при цьому не був присутній, а то незручно: поводишся, як свиня, псуєш книжку. Чомусь кожен, хто бачить, як я їм за столом, вважає за необхідне прочитати мені нотацію, причому за останні вісімнадцять років ця нотація геть не змінилася. Особливо стараються ті, хто дає мені почитати книжки, після чого я повертаю їх заляпанними. Але я знаю точно: неможливо їсти настільки акуратно, щоб не заляпати бодай сторінку. Вісімнадцять років досвіду дають мені право на впевненість у цьому. Тому треба просто приймати речі такими, якими вони є. Книжка для людини, а не людина для книжки. А то ще дехто любить курити й читати в туалеті. Є навіть такий вислів: срать без цигарки — як чай без заварки. Я особисто цього не розумію, але якщо людям приємно — хай собі. Хоча в моєму суміщеному санвузлі курити заборонено з того часу, як Небелюк покурив там свою «Ватру»; тоді мені довелося прати заново весь одяг, вивішений для сушки, і мити стіни, бо небелюківська «Ватра» — не знаю, де він її бере — це просто якийсь іприт. Гірше буває тільки тоді, коли він роззувається.

І за сніданком я також люблю читати. Оскільки природна лінь не дозволяє мені збігати за вранішньою газетою, а замовляти доставку мені не по кишені, я читаю недочитане з суботи «Дзеркало тижня». Щоб його прочитати повністю, йде ціла доба. Не уявляю собі, як оце хтось умудряється її видавати. Хоча ось у мене валяється на дивані *The Sunday Telegraph* річної давності, так ніби нічим не більший. Щоправда, і його я не прочитала до кінця, коли він був свіжий, а зараз нецікаво.

Що в мене на дивані робить *The Sunday Telegraph*, спитаєте ви? Я практикуюся в англійській мові. Теоретично мені це потрібно по роботі: я багато інформації краду з інтернету, коли роблю колонку культурних новин, тому постійно перекладаю тексти з англійської та на англійську, а також редагую вкрадене кимось іншим. Та насправді причина цього навчального ентузіазму в тому, що я хочу виграти ґрант на навчання в Штатах. У ненавсних усім Штатах, що доводять свою войовничу чоловічість, херячачи ракетами направо й наліво, як сказала б Забужко. Ну й начхати. Я хочу повчитися в країні чізбургерів. Я думаю, якщо туди приїхати, то виявиться, що там живуть майже такі самі люди, як ми, тільки набагато товстіші, і деякі з них чорні, точніше темно-коричневі.

Щоправда, мені стає розуму не говорити про це вголос, бо мене відразу б затюкали усі навколо.

Всі американці, яких я знаю, трохи хворі на голову. Правда, один мій приятель каже, що вони тому й сидять у Києві, що хворі. Якби вони були там комусь потрібні, що б їх змусило набиратися тут радіонуклідів? Може, й так. Іноді мені здається, що моє бажання поїхати до Штатів із того ж розряду мазохізму, що й бажання покопирсатися у рані на власному тілі, зацікавлено здираючи з неї шкірку.

Коли я кажу комусь, що хочу повчитися в Штатах, мені ніхто не вірить. Кажуть, що всі американці тупі. Ну, не думаю. Принаймні змайструвати ядерну бомбу вони додумалися.

Дитячий садок

АЛСКО

запрошує дітей від 2 до 6 років

У програмі: економіка, право, комп'ютерна грамота, математика, письмо, читання, англійська мова, логіка, шахи, оригамі, міфологія, екологія та ін. Режим роботи: з 7:00 до 21:00. Можливість перебування у вихідні, свята та нічний час.

ВАША ДИТИНА БУДЕ ВАМ ВДЯЧНА!

Іноді я думаю таке: якщо мені дадуть стипендію, то у мене врешті з'явиться можливість хоч трошки повчитися нормально, не бігти після пар на роботу як скажена, а піти в бібліотеку, почитати спеціальну літературу, походити на зустрічі з видатними

людьми — там, я знаю, часто бувають зустрічі з видатними людьми. І не думати про гроші хоч трошки, перестати маніячитись із думкою, що не вистачить заплатити за квартиру і таке інше. Невже я не заслуговую хоча б рік нормально повчитися, не думаючи під час лекції, як викроїти гроші на кілограм оселедців? Невже хтось заслуговує цього більше, ніж я? *No way!* А потім, уже після повернення в Україну, всі проблеми вирішуватимуться самі собою. Уявіть собі — я приходжу найматися до вас на роботу в красивому костюмі, з білозубою американською посмішкою, вивченою за рік напам'ять, і кажу: «Я закінчила Гарвард чи що-небудь — хай навіть університет штату Алабама». Ну, ви тоді мені — о'кей, на випробувальний термін ми вам можемо запропонувати всього вісімсот... ну тисячу доларів, але як цінному співробітнику обіцяємо швидке зростання суми винагороди за вашу високо-превисококваліфіковану працю. Власне кажучи, я й зараз не бідую. Але ж це щось інше, а то — щось інше.

Нарешті я допиваю каву й доїдаю розтоплений у ній сир. Надягаю білу блузку та свій красивий синій костюм — піджак і штани, що сидять на мені просто ідеально. У цьому костюмі я справляю враження ділової дами — поки не розтуляю рота. Мені важко говорити щось нейтральне і підтримувати враження інтелігентної людини. Як ото

в казці з рота красуні, коли вона говорила, сипалися троянди, з очей, коли плакала, сипалися перли, а зі щік, коли вмивалася, падали золоті зливки, так у мене з усіх можливих місць сипляться судження: частина розумних, частина дотепних, частина цинічних, частина дурнувятих, але завжди залишається враження, принаймні у мене, що краще б мені було промовчати. Коріння цього лежить у дитинстві. Коли в мене ще не було власної думки з багатьох життєво важливих питань, наприклад, яка кава краща — розчинна чи натуральна, і що крутіше — імажинізм чи імпресіонізм, — я страждала на комплекс неповноцінності, бо у всіх моїх старших приятелів були усталені життєві переконання. Мені тоді здавалося, що у всіх є така здатність — мати судження, а у мене нема. Зате коли вона з роками з'явилася, стало важко закривати рота вчасно. Ну звісно, я намагаюся не триндіти зайвого, і над робочим столом у мене висить табличка *Don't miss a good chance to shut up*². Правда, я поки що не помітила, щоб це допомогло, але, зрештою, табличка висить усього тільки два дні.

Моє начальство десь поїхало у закордонне відрядження, тому я спокійно збираюся займатися на робочому місці інтернетом і пресою. (Здавалося б, журналіст мусить читати чужі видання

2 Не втрачай нагоди заткнутися (англ.).

і знати, що робиться у світі, та у нас якось заведено тільки те й робити, що писати. І ніхто не думає про те, що творча людина звідкись має брати натхнення.) Хоча майже повністю я прочитую лише напівбульварні «Киевские Ведомости», мені не хочеться, щоб інші пасажири в маршрутці, якою я їду на роботу, мене з ними бачили. Ні, я люблю скрутити кілька газет у рурку, щоб згори там було щось більш-менш солідне, і виглядати при цьому як серйозна сучасна людина. Іноді мені доводиться (я все-таки займаюся світським, звиняйте на слові, життям) купувати й прочитувати жіночі журнали. Їх я намагаюся прикрити газетою, щоб не побачив ніхто зі знайомих, бо засміють. Насправді ж удома я прочитую їх з цікавістю, щоб потім зітхнути і авторитетно сказати: «Все жахливіше й жахливіше. Скоро геть зйдуть на пси». І це буде щира правда.

Але насправді, хто ж не любить жіночих журналів? Кому не подобаються душещипальні розповіді про те, як він її той, а вона його любила, а він, козел, ну а потім вона почала нове життя і виграла з горя в казино десять, а краще сто тисяч доларів (не може ж вона їх заробити, справді), а він прийшов, а вона йому — пішов ти, а потім вийшла заміж за тенісиста, а потім — на їм усім, на! Поняли, казли?

Особливо, знову ж таки, коли в мене були прищі, я любила читати в таких журнальчиках, що головне — це душа. А потім виробила свій власний

спосіб підтримання на висоті свого самолюбства: я навчилася закохувати в себе чоловіків. Це неважко, коли вмієш. Пригадуєте, один час любили у попсових газетках писати про магічні погляди, аури і таке інше? Практика показує, що будь-який прямий погляд у вічі чоловік сприймає як магічний. Образно це виглядає так: прижмурюєшся, дивишся чоловіку в очі і уявляєш, що залізаєш у його голову і відкручуєш там уявний кран. Я давно переконалася в дієвості цього способу, але впевненість у тому, що я можу задурити голову кому завгодно, все життя прекрасно уживалася в мені з відчуттям, що я гидке каченя і мене ніхто не любить. Дивно: я вже давно не гидке каченя. Я досить приваблива, особливо коли висплюся і не з перепою. Атож, можете в цьому не сумніватися, навіть якщо ніколи мене не бачили. Але внутрішнє самовідчуття зовсім не змінилося.

Відтоді, як я направо й наліво тренувалася закохувати в себе чоловіків, у мене залишився лише один залицяльник з тієї серії — інших мені вже вдалося позбутися. Час від часу він вистежує, коли я виходжу з метро і йду в напрямку роботи, і тоді підходить до мене, вітається і дарує букетик, як то кажуть, «полевих цветів» із розряду «голове не букет, голове увага». Я роблю вигляд, що рада його бачити, але кудись запізнююсь (часто так воно і є). Цей чувак завжди гарно вбраний, носить модні туфлі *Gucci*, але досі неодружений.

Не думаю, що це ознака стопроцентної гетеросексуальності. У такі дні я заходжу випити ще чашечку кави в недорогу кав'ярню по дорозі, там ставлю букетика в вазочку на столі, ну і вже для повного кайфу читаю газети. Це займає хвилин п'ятнадцять, бо новини, як правило, одні й ті самі, а події на кшталт «божевільна бабуся пробила цвяхом голову онуці» я пропускаю.

Приємно, коли хтось «питаєт чувства». Навіть якщо він просто з букетиком «полевих цветів». Не дай собі засохнути, як то кажуть. Ну, хоч акуратний і добре вдягається, це теж нечасто трапляється.

Вигрібаю свою електронну пошту. Один лист просто змушує мої очі вилізти на лоба, і я одразу біжу телефонувати мамі.

— Ма! Прикинь, що мені написали тільки що! Моя книжка є в Бібліотеці конгресу Штатів у Вашингтоні! По електронній пошті! ...Та один знайомий по інтернету! Ну просто чувак, він там працює! ...Та я не знаю, як його і звать, ну ти уявляєш, який кайф! ...У відділі довідників.

Мама висловлюється у тому плані, що нехай тепер ця бібліотека дасть мені грошей.

— А потім дожене і ще раз дасть, — пояснюю я. — Бібліотеки таким не займаються. Цим займаються злодії й кровопивці, щоб очистити свою буржуйську совість. Ну пока, передзвоню увечері.

Ми попрощалися, і я повернулася до комп'ютера. Хвилину розмірковувала, чи не повносити доповнення до довідника, про який ішлося (вони лежать у мене вже більше місяця), але мені облом. Все одно нікому займатися наступним виданням, а мені самій уже не хочеться. Тому я зайшла в інтернет, і наступні дві години померли у безцільному обміні беззмістовними повідомленнями: зараз розпал робочого дня, і в онлайні лише нероби. Переконавшись, що в жертву лінії принесено вже достатньо часу, я зітхнула, тут же пошкодувала про нього і взялася за статтю, що її мала здати тільки за тиждень. Але вона вже готова в голові, тому, поки в офісі спокій, краще зайнятися нею зараз. Отож, відкриваю новий файл і...

НАРАДА: ЯК СТАТИ ЗІРКОЮ

Посібник для бізнес-леді

Майже всі ми любимо наради, приблизно як ранкову гімнастику чи візити до косметолога. Та хіба хочеш — мусиш! І от чергова година спливає у понурому вислуховуванні начальницьких самодурств і мріях про чашку кави за прочитанням нашої чудової газети на робочому місці. А тим часом цю годину можна — і треба — використовувати для: а) владнання безлічі

дрібних питань, наприклад, чіткого визначення своїх і чужих обов'язків; б) пропозицій та ідей, що їх забігане з прийому на прийом начальство неспроможне сприйняти в інший час; в) своїх справедливих вимог купити вам врешті новий комп'ютер; г) наочної демонстрації новому співробітникові, що ви — людина цінна й до вас прислуховуються і таке інше.

Проте це тільки, так би мовити, побічні явища. Насправді ж наради і зустрічі — саме те місце, де робиться кар'єра. Якщо ви не просто протираєте спідницю (штани) на робочому місці, то вже пригледіли собі симпатичну посаду, на якій врешті зможете реалізувати бодай частину своїх можливостей.

Отож з чого почати?

ВИ — ВРОДЛИВА...

Почнемо, як завжди, з малого. Із зовнішнього вигляду.

Жінки, які часто виступають на наукових конференціях, знають: якщо чоловіка спочатку слухають, а потім уже на нього дивляться, то на жінку спершу пильно поглянуть, а вже потім вирішать — слухати її чи ні. Наші колеги-чоловіки

підсвідомо вважають, що без смаку одягнена жінка мало що путнього може сказати по ділу. Звісно, практика показує, що про гарно вдягнених вони також думають не по-діловому, але ж навіщо давати зайвий привід? Витягніть із шафи сукню, яку ви тримаєте на незрозуміло який особливий випадок (звісно, якщо це не декольте до пупа), приведіть до ладу свою зачіску, не забудьте про нігті. Упевненість у собі прямо пропорційно залежить від зовнішнього вигляду. Коли ви виглядатимете, як успішна бізнес-леді, перед вашою пропозицією, що її ви проштовхуєте крізь зашкарублу шефську свідомість, хвилі розступляться самі собою.

ПУНКТУАЛЬНА ...

Проте не піддавайтеся спокусі звернути на свою красу додаткову увагу, запізнившись на нараду і протискуючись до свого місця з голосними вибаченнями. Прийдіть на кілька хвилин раніше, коли в кімнаті для нарад сидітиме тільки шеф(–иня): ще не розлючений тупими працівниками, він буде налаштований позитивно; тут ви й закинете першу вудку з приводу своїх ідей, разом показавши готовність успішно працювати. Крім того, він поділиться з вами (якщо правильно поведеться) планами на нараду, і ви ще встигнете продумати стратегію своєї поведінки.

СКРУПУЛЬОЗНА...

Утім, стратегію варто починати продумувати заздалегідь. Ви ж вели записи протягом минулої наради, хіба ні? Ну то перечитайте їх! Коли ви проілюструєте свій виступ згадкою про чиюсь фразу, кинуту 32-го мартобря о десятій годині п'ятнадцять секунд на нараді з приводу нової бухгалтерської програми, прославитесь як людина, що знає все, і співробітники після цього тричі подумують, перш ніж намагатися вас обдурити. Тим більше, що, як правило, ніхто не пам'ятає й учорашніх розмов.

ЕНЕРГІЙНА...

Важливо, щоб ви заявили про себе з самого початку, а не просто пливли в кильватері інших активних учасників. Ви з нетерпінням чекали цієї наради, адже кому, як не вам, краще знати, як зменшити видатки фірми (знайти нового клієнта, запровадити нову схему документації і таке інше). Ну то не чекайте, доки в шефа зів'януть вуха від маразмів, запропонованих іншими його підлеглими, — говоріть!

ВПЕВНЕНА В СОБІ...

Проте не заважайте самі собі, бурмочучи нерозбірливі фрази на кшталт «ну, можливо, це нереальна ідея...» або «щоправда, навряд чи це у нас вийде...». Вдається ж цьому новому нахабному

менеджерів з його тупим проектом морочити голову аж трьом фірмам одразу! До речі, подбайте, аби він не почав користуватися і вашою ідеєю заодно. Треба чітко дати всім зрозуміти, що її авторство належить вам. Якщо, викладаючи свою думку, ви скористаєтеся графіком або схемою, або будь-яким іншим наочним приладдям, це приверне увагу і змусить надалі асоціювати з ідеєю саме вас, а не різних підприємливих хитропузів.

УВАЖНА ...

Якщо ж нараду скликано з питань, що перебувають поза вашою компетенцією, хоча б похваліть чийсь розумний, з вашої точки зору, виступ. Тут важливо не перестаратися, щоб не подумали, що ви вискочка, і водночас звернули увагу на вашу присутність.

СПРАВЕДЛИВА ...

Наприкінці наради не варто одразу тікати на робоче місце до недочитаної нашої чудової газети. Висловіть свою думку про дискусію: чи була вона плідною, чи висловлювалися вартісні ідеї, окрім вашої. Говорити це, звісно, треба начальнику(—ці) хоча б тому, що більше нікого воно не цікавить. А він усе-таки скликав нараду, щоб поспілкуватися з вами! І десь у глибині душі ви самі це знаєте.

ВИ — ПРОСТО ІДЕАЛ!!!

Статтю я пишу, здираючи почергово по шматку з двох різних журналів і щедро посипаючи своїми коментарями, так що людина, яка не спостерігала за процесом написання, ніколи не здогадається, з ким я поділяю авторство. Хтось розумний дослідив, що навіть геній не вигадує свого більше, ніж десять відсотків, а все інше — компіляція. Я тоді тричі геній, бо третина тексту тут — моя. З точки зору формальної логіки присікатися ні до чого. Єдина проблема — я не дуже знаю, чи бізнес-леді читають нашу чудову газету. Зате вони точно читають ті журнали, з яких я здираю статтю. Підписую псевдонімом (не розмінювати ж своє славетне прізвище на такі дурниці).

Книжка в Бібліотеці конгресу... Ну що ж, користі мені це не принесе, але дуже приємно. Не поручуся, що вона є в нас у Науковій бібліотеці. Цим, врешті, можна хвалитися, тим більше що в мене є офіційна виписка з електронного каталогу. Там навіть написано: «Поки що не маємо даних з приводу другого видання». Ошизити можна! Я сама про нього дізналася лише позавчора.

Молодая девушка,
23–157–47, симпатичная, добрая,
без вредных привычек, продаст
оптом две тонны цемента.

Чорт забирай, невже ці Маски-шоу не дадуть мені повчитися в Мурлікандії? Якби вони знали, яка я розумна і класна, то просто вмерли б на місці і дали мені навіть докторантуру. Зразу. Але мені не треба аж таких маразмів. Просто пришліть мені папірець із запрошенням, чуєте, окупанти? Дусту в таблетках ви там чуєте.

Кажуть, у всіх американців, коли вони співають свій гімн, течуть сльози.

Взагалі-то в нашій країні у всіх — і, очевидно, в мене теж — нездорове ставлення до Америки. Не знаю, на чому воно ґрунтується: я ніколи туди навіть не хотіла потрапити. А от зараз хочу провчитися там рік — може. А може, й ні. Та ну їх в баню, коротше. Прямо нав'язлива ідея. Це все винен один мій приятель — він сказав, що я дурна і таким, як я, ніколи не дадуть американської стипендії. «Такі, як ти, Соросу не потрібні», — сказав він. Чорт забирай, такі, як я, всім потрібні. Просто ніхто цього не розуміє.

Я вважаю, що працюю на роботі до ночі і заслуговую з цього приводу на вдячність начальства і на право запізнюватися на роботу. Той факт, що насправді я не працюю й половини часу, який проводжу в офісі, не муляє мені свідомість. Щоб писати статті, треба бути елітним скакуном, а не ломовою конякою. Я ж не зобов'язана штучно сповільнювати